

Дерій В. А.,

д. е. н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВИХ НАУКОВИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ З ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

Облікові наукові школи в усьому світі почали активно розвиватись у кінці XIX ст. – на початку XX ст. Цей розвиток був спричинений динамічними і позитивними змінами в обсягах промислового виробництва, аграрного сектору, будівельної галузі та торгівлі, що призвело до поліпшення умов і якості життя населення, насамперед, економічно розвинутих країн світу.

В Україні облікові наукові школи (ОНШ) з'явилися, переважно, після закінчення другої світової війни. Економіка зруйнованої та пограбованої німецько-радянською війною підневільної України потребувала процесів відновлення, стабілізації і розвитку на новітній матеріально-технічній базі. Ці процеси тривали, на наш погляд, як мінімум 20-25 років, тобто до 1965-1970 років. Впродовж 1945-1970 років вдалось відбудувати українські міста і села, відновити потужності промислових підприємств, значно підняти урожайність сільськогосподарських культур і продуктивність м'ясного та молочного тваринництва. Такі зміни відбулись і завдяки інтенсивному розвитку наукових досліджень, у тому числі бухгалтерського обліку, господарського контролю та аналізу господарської діяльності.

В 1946 році виникла облікова наукова школа Київського інституту народного господарства (нині КНЕУ ім. Вадима Гетьмана) під керівництвом кандидата економічних наук, доцента Прокопа Петровича Німчинова (1906-1983 рр.). Водночас, з 1956 року до 1961 року Прокіп Петрович працював у Національному науковому центрі «Інститут аграрної економіки». До облікової наукової школи КНЕУ ім. Вадима Гетьмана належать знані доктори економічних

наук та/або професори: Литвин Ю. Я. (з 1988 р. до 2000 р. працював у Тернополі), Сопко В. В., Кузьмінський А. М., Самборський В. І., Герасимович А. М., Моссаковський В. Б., Линник В. Г., Коцупатрий М. М., Кіндрацька Л. М., Ловінська Л. Г., Петрик О. А., Герасимович І. А., Шигун М. М., Кузьмінський Ю. А. та інші. Нині цю школу очолює доктор економічних наук, професор Микола Іванович Бондар.

В 1956 році почала своє становлення облікова наукова школа Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки». Її керівниками були: Прокопій Петрович Німчинов (1956-1961 рр.), Олексій Андрійович Бугуцький (1961-1968 рр.), Микола Артемович Ящук (1968-1979 рр.), Микола Артемович Ящук (1968-1979 рр.), Петро Трохимович Саблук (1979-1989 рр.), Микола Якович Дем'яненко (1989-2001 рр.), Валерій Миколайович Жук (з 2001 р. і дотепер)» [1]. До цієї школи належать професори: Гайдуцький П. І., Кошляк М. Д., Кропивко М. Ф., Моссаковський В. Б., Бездушна Ю. С., Василішин С. І., Шерстюк О. Л., Проданчук М. А. та інші.

У 1959 році сформована облікова наукова школа Української сільськогосподарської академії під керівництвом кандидата економічних наук, доцента Сергія Микитовича Рогаченка (1900-.... рр.). З 1961 року до 1979 року цю ОНШ очолював кандидат економічних наук, доцент (згодом доктор економічних наук, професор) Ігор Володимирович Малишев (1908-1979 рр.). З 1979 року до 2014 року – доктор економічних наук, професор Кірейцев Григорій Герасимович (1932-2014 рр.). З 2014 року і дотепер – доктор економічних наук, професор Савчук Василь Кирилович. Представниками цієї наукової школи є професори: Лещенко Г. Т., Шатківська Л. С., Федоренко С. С., Сук Л. К., Сук П. Л., Камінська Т. Г., Калюга Є. В., Лазаришина І. Д., Гуцаленко Л. В. та інші [2].

В 1969 році з'явилась тернопільська облікова наукова школа на базі Тернопільського факультету (нині Західноукраїнський національний університет) Київського інституту народного господарства під керівництвом кандидата економічних наук, доцента Геннадія Яковича Лебединського (1930-

.... рр.). Він тоді, водночас, очолював кафедру бухгалтерського обліку та аналізу. Пізніше лідерами цієї школи були професори: Белебега І. О., Литвин Б. М., Гуцайлюк З. В., Крупка Я. Д. Нині тернопільську облікову наукову школу очолює завідувач кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету, доктор економічних наук, професор Зеновій-Михайло Васильович Задорожний. Представниками тернопільської облікової наукової школи є доктори економічних наук та/або професори: Білоус О. С., Бруханський Р. Ф., Гуменна-Дерій М. В., Дерій В. А., Журавель Г. П., Литвин Ю. Я., Лучко М. Р., Микитюк П. П., Муравський В. В., Остап'юк М. Я., Павликівська О. І., Панасюк В. М., Пушкар М. С., Рожелюк В. М., Семанюк В. З., Фаріон І. Д., Федорович Р. В., Хомин П. Я., Хорунжак Н. М., Шкарабан С. І. та інші.

Автор цих тез питанням облікових наукових шкіл присвятив навчальний посібник, який вийшов у Тернополі в 2021 році [3].

Література

1. Жук В. М. Роль національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» в формуванні теорії і практики бухгалтерського обліку. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/rol-nacionalnogo-naukovogo-centru-institut-agrarnoi-ekonomiki-v-formuvanni-teorii-i-praktiki-buhgalterskogo-obliku-agropromislovogo-virobnictva-do-50-richchya-nnc-institut-agrarnoi-ekonomiki.html>
2. Історія кафедри обліку та оподаткування Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/12374/1>
3. Дерій В. А. Облікові наукові школи: навч. посіб. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 123 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/47673/1/Облікові%20наукові%2C%20навч.%20посіб.%2018.12.2021%20р.%20123%20с..pdf>